

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ"
для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач Г. Г. Сапрун

Робоча програма навчальної дисципліни "Історія економіки та Р 58 економічної думки" для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. Г. Г. Сапрун. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 67 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання.

Вступ

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, викликають об'єктивну необхідність підготовки фахівців-професіоналів нового типу, які здатні органічно поєднувати глибокі теоретичні знання з практичними навичками господарчої діяльності, ініціативно і творчо діяти за ринкових умов. Здійсненню цього важливого завдання сприяє вивчення курсу "Історія економіки та економічної думки" (ІЕЕД).

Як свідчить історичний досвід, економічні погляди і концепції не тільки пасивно відображають економічну практику, але певним чином впливають на неї.

Саме поєднання історії розвитку господарства з історією розвитку економічної думки в межах дисципліни "ІЕЕД" допомагає студентові зрозуміти загальну спрямованість еволюції економічної науки, її взаємозв'язок з економічною політикою, прийняттям стратегічних і оперативних рішень, а головне – сформуванню загальноекономічний світогляд майбутнього фахівця.

Навчальна дисципліна "Історія економіки та економічної думки" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання.

Вивчення навчальної дисципліни дає можливість набуття досвіду аналізу процесів трансформації поглядів на економічне становище держави, формування навичок самостійної роботи з літературними джерелами, поглибленням і розширенням економічних знань.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Базова	
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030509 "Облік і аудит"	Рік підготовки	
Загальна кількість годин (денна) – 180		2-й	2-й
Загальна кількість годин (заочна) – 180		Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		34 год	12 год
		Практичні, семінарські	
		34 год	8 год
		Самостійна робота	
		112 год	160 год
		Вид контролю	
	Диференційований залік	Диференційований залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 61 %;

для заочної форми навчання – 12,5 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

"Історія економіки та економічної думки" (ІЕЕД) – навчальна дисципліна, що допомагає студентові зрозуміти загальну спрямованість еволюції економічної науки, її взаємозв'язок з економічною політикою, прийняттям стратегічних і оперативних рішень. **Мета дисципліни** – забезпечити поглиблене вивчення і творче опанування еволюції світової економіки та змісту провідних економічних вчень у конкретно-історичних умовах їх виникнення та розвитку для формування у студентів навичок самостійних і нетенденційних оцінок та вироблення альтернативних варіантів господарчої політики.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання:**

методологічне – дослідження економічної історії та економічної думки як процесу пізнання еволюції економічних систем; осмислення генезису економічних поглядів, шкіл та течій; навчально-методичне – поглиблення знань у галузі економічної історії; систематизація і періодизація економічних вчень, шкіл та напрямків економічної думки;

виховне – гуманізація економічної освіти, поширення наукового світогляду майбутніх фахівців; вивчення вітчизняної економічної спадщини, наукових пріоритетів і внеску українських учених-економістів у світову економічну теорію та практику;

практичне – підготовка висококваліфікованих спеціалістів.

Предметом вивчення дисципліни є історичний процес еволюції світової економіки та економічної думки.

Вивчення навчальної дисципліни "Історія економіки та економічної думки" студент розпочинає, обов'язково прослухавши певну кількість базових навчальних дисциплін гуманітарного циклу, а також навчальні дисципліни "Економічна теорія", "Політична економія", "Макроекономіка", "Мікроекономіка" загальноекономічної підготовки сучасних фахівців. Теоретичною основою "ІЕЕД" є дисципліна "Економічна теорія". У той же час ІЕЕД має також тісний зв'язок з політичною економією, мікро- та макроекономією, національною економією, державним регулюванням, міжнародною економією, історією України, загальною теорією статистики, теорією економічних інформаційних систем, соціальною історією, економічною географією, соціологією, політологією, історією культури тощо, вивчення яких сприяє глибокому засвоєнню як загальнотеоретичних економічних дисциплін, так і конкретних (галузевих) сфер економіки (економіки промисловості, сільського господарства, транспорту, торгівлі та ін.).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

загальні характеристики окремих періодів розвитку світового господарства відповідно до цивілізаційного підходу;

соціально-економічні характеристики розвитку світової економіки та окремих країн Європи, США, Японії, України, Росії;

шляхи і методи накопичення капіталу, розширення та вдосконалення виробництва;

основні проблеми соціально-економічного розвитку на сучасному етапі та шляхи їх вирішення;

еволюцію поглядів на економічні процеси; закономірності розвитку світової та вітчизняної економічної думки;

розуміти загальну спрямованість еволюції економічної науки та трансформацію її генеральних напрямів;

закономірності формування і розвитку економічних теорій і шкіл; наукові основи економічної політики держави.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

вміти:

аналізувати, визначати тенденції та напрями економічного розвитку в конкретно-історичні періоди;

проводити порівняльний аналіз основних економічних шкіл (раннього та пізнього канонізму, меркантилізму, класичної школи політичної економії, марксизму, маржиналізму, історичної школи, кенсіанства, неолібералізму, монетаризму), визначаючи їх позитивні та негативні сторони;

розуміти будь-яку економічну ситуацію і власне місце в ній, а головне – не боятися приймати оптимальні рішення, якщо потрібно інноваційного характеру, спираючись на здобутки світової та вітчизняної думки;

формулювати власні рекомендації щодо реалізації з урахуванням специфіки традиційних особливостей соціально-економічної системи України.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами компетентностями, що наведені в табл. 2.1 та додатку А.

Таблиця 2.1

Комплекс компетентностей, якими повинні володіти студенти після вивчення дисципліни

Функція	Типові завдання	Уміння	Теми
1	2	3	4
Проектна	Проектування процесу моделювання економічного розвитку України	1. Визначення доцільності побудови конкретної економічної моделі для вирішення економічних завдань країни	Тема 1
		2. Вибір адекватних методів економічного моделювання розвитку України	Тема 2
		3. Визначення місця оцінювально-аналітичної системи в системі управління державою	Тема 10
		4. Формування концепції оцінювання економічного стану країни	Тема 10

1	2	3	4
Організаційна	Організація процесу дослідження факторів впливу на економічну стратегію країни	1. Організація послідовності етапів економічного стратегічного моделювання розвитку економіки країни	Тема 1
		2. Підбір команди професійних аналітиків для побудови конкретних економічних моделей на основі володіння навичками економіко-історичного моделювання	Тема 11
		3. Упровадження країни в процес аналізу та управління побудованих економічних моделей розвитку	Тема 9
		4. Створення банку економічних стратегій розвитку країни на основі основних економічних вчень та історичного досвіду	Тема 7
		5. Організація програмного забезпечення упровадження системи стратегічних рішень в економіку держави	Теми 2, 3, 4, 7
Управлінська	Прийняття управлінських рішень на основі історичного спадку та світового досвіду	1. Управління державою на основі: визначення впливу факторів економічної кон'юнктури та політичного становища окремої держави; кластеризації економічних об'єктів; урахування впливу латентних факторів на ефективність функціональних сфер діяльності; урахування прогностичних значень ефективності виробничої та фінансової сфер діяльності й ефективності організаційної структури економіки держави; оцінювання процесів розвитку або спаду потенціалу економіки держави; визначення поточних та прогностичних значень трендової, циклічної, сезонної та випадкової складових	Тема 4. Тема 3. Тема 2. Тема 5. Тема 7. Тема 6
		2. Підвищення матеріальної та моральної мотивації аналітиків під час досягнення значних результатів економічного моделювання розвитку	Тема 13
Контрольна	Контроль за формуванням вихідних даних для моделювання	1. Контроль за правильністю та повнотою зібраних вихідних даних для моделювання	Тема 8
		2. Здійснення контрольної функції під час формування системи показників	Тема 9
	Контролювання побудови історичної моделі розвитку країни	3. Контроль за раціональністю обраного комплексу теоретичних та історичних моделей для вирішення економічних завдань	Теми 2, 3, 4
		4. Здійснення контролю за ступенями значущості та адекватності побудованих моделей	Теми 2, 3, 4

1	2	3	4
	Здійснення контролю за впровадженням отриманих результатів	5. Контролювання інтерпретації отриманих результатів моделювання	Тема 1
		6. Контроль виконання отриманих прогнозних значень	Тема 5. Тема 6
Виконавська	Дослідження особливостей зовнішнього середовища країни	1. Дослідження причин зниження або підвищення рівня економічного розвитку країни та результатів держав-конкурентів	Тема 6
		2. Дослідження загальних тенденцій розвитку світової економіки	Тема 2
		3. Дослідження тенденцій розвитку економіки країни	Тема 5
	Дослідження особливостей внутрішнього середовища країни	4. Дослідження причин підвищення або зниження рівня економічного розвитку країни, яка досліджується	Тема 2
		5. Дослідження передумов побудови та впровадження економічних моделей для прийняття ефективних управлінських рішень	Тема 1
	Формування системи показників для моделювання економічного розвитку	6. Формування системи показників для побудови стратегічної моделі розвитку економіки країни.	Тема 4.
		7. Формування системи показників для побудови тактичної моделі розвитку економіки країни.	Тема 4.
		8. Формування системи показників для проведення факторного аналізу розвитку економіки країни.	Тема 2.
		9. Формування системи показників для проведення кластерного аналізу світової економіки.	Тема 3. Тема 5.
		10. Формування системи показників для побудови трендової моделі економічного розвитку країни.	Тема 7.
11. Формування системи показників для побудови лагової економічної моделі розвитку країни.		Тема 6	
Використання історичного досвіду для проведення оцінки розвитку країни	12. Формування системи показників для побудови мультиплікативної моделі розвитку країни		
	13. Володіння навичками побудови стратегічної моделі для визначення сили впливу міжнародних факторів на розвиток країни. 14. Побудова багатфакторної історико-економічних стратегій для визначення сили впливу декількох економічних факторів на розвиток країни	Тема 4. Тема 4.	

1	2	3	4
	Використання історичного досвіду для проведення оцінювання розвитку країни	15. Побудова історичної моделі для визначення факторів та редукції ознакового простору. 16. Побудова моделі стратегічного управління аналізу з метою розроблення найприроднішої стратегії розвитку економіки країни	Тема 2. Тема 3
		17. Побудова динамічної моделі для визначення загальної тенденції розвитку країни, яка досліджується.	Тема 5.
		18. Побудова трендової прогнозної економіко-історичної моделі з метою визначення прогнозних тенденцій розвитку країни.	Тема 5.
		19. Побудова економічних стратегій розвитку з метою дослідження процесів нарощування або спаду процесів, які досліджуються.	Тема 7.
		20. Побудова мультиплікативної моделі розвитку країни для визначення трендової, циклічної, сезонної та випадкової складових	Тема 6
	Інтерпретація отриманих результатів історичного аналізу	21. Аналіз процесів спаду або нарощування потенціалу країни	Тема 7
		22. Інтерпретація класифікації країн	Тема 3
		23. Інтерпретація результатів прогнозування та розроблення комплексу заходів на прогнозні періоди	Тема 5. Тема 6
		24. Аналіз виявлених факторів функціонування та розвитку економіки держави, що досліджується	Тема 2
		25. Розроблення переліку факторів, які активно можуть впливати на розвиток держави в прогнозних періодах	Тема 6
		26. Інтерпретація результатів відносно циклічних та сезонних змін економічного розвитку країни	Тема 6
Технічна	Володіння навичками проведення елементарних операцій підготовчої стадії історичного моделювання розвитку країни	1. Збирання та оброблення вихідної інформації для моделювання розвитку країни	Тема 1
		2. Проведення розрахунків для формування відносних показників на основі натуральних	Тема 1
		3. Володіння навичками роботи з пакетами прикладних програм, за допомогою яких будуються економіко-математичні моделі аналізу розвитку країни	Теми 2 – 7

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії

Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД

1.1. ІЕЕД як хронологічний опис розвитку світової економіки та економічної думки. Мета та завдання курсу, його суспільна, навчальна та практична функції. Актуальність вивчення ІЕЕД для підготовки сучасних фахівців.

1.2. Предмет та методологія дисципліни ІЕЕД. ІЕЕД як нероздільне дослідження економічного розвитку світової економіки та еволюції систем економічних поглядів. Визначення теоретичної основи ІЕЕД. Джерела та історіографія курсу. Методологія дослідження курсу. Універсальні та спеціальні методи, що застосовуються для пізнання предмету ІЕЕД. Критерії періодизації дисципліни. Основні підходи та критерії до періодизації курсу. Загальновизнані періоди розвитку ІЕЕД.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій

2.1. Основні риси господарства первісної доби. Загальна характеристика первісного господарства та основні етапи його розвитку. Виникнення землеробства, скотарства, зародження ремесла. Перший поділ праці та перехід від привласнюючого господарства до відтворюючого. Громада як головна господарська форма первісної доби. Розпад первісної господарської системи: основні причини занепаду та загибелі. Зародження рабовласництва.

2.2. Господарство первісних племен на території України. Трипільська культура. Господарства скіфів. Економічний лад грецьких і римських колоній у Північному Причорномор'ї. Перші протодержавні утворення. Економічний розвиток східнослов'янських племен та його особливості. Сільська община.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій

3.1. Рабовласництво як господарська форма періоду формування світових цивілізацій. Фази еволюції та варіації розвитку рабовласництва

(східне та античне рабство). Галузева структура економіки, основні форми організації виробництва в сільському господарстві та ремісництві, економічні функції держави. Господарсько-технічні досягнення давньосхідних та античних держав. Внутрішня та зовнішня торгівля. Генеза грошей, кредиту та податків. Причини занепаду та загибелі рабовласницької системи. Зародження протофеодальних відносин (система колонату).

3.2. Особливості розвитку економічної думки в період рабовласництва. Економічні вчення Стародавнього Сходу, загальна характеристика. Стародавній Єгипет: "Повчання гераклеопольського царя своєму синові Мерікара", "Пророцтво Іпусера". Вавілонія: Закони царя Хаммурапі. Стародавня Індія: "Артхашастра". Стародавній Китай: економічні погляди Конфуція, конфуціанство; легізм; економічні погляди Мо Ді (Мо-цзи), моїзм; даосизм; трактат "Гуань-цзи". Особливості економічної думки античного світу. Економічна думка Стародавньої Греції: Ксенофонт, Платон, Арістотель. Економічні вчення Стародавнього Риму: Катон, Варрон, Гракхи, Колумелла.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя

4.1. Становлення та розвиток феодальної системи господарювання. Розвиток феодального господарства. Генезис феодалізму. Форми феодального землеволодіння (алод, бенефіцій, феоде). Основні риси феодального господарства. Галузева структура, основні господарські форми (феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія). Феодальне місто, його виникнення та економічна роль. Галузева структура середньовічного ремесла, значення його цехової організації. Переростання ремесла у дрібнотоварне виробництво. Внутрішня та зовнішня торгівля. Гроші, роль міста у становленні ринку. Передумови великих географічних відкриттів (ВГВ). Наукові та технічні досягнення. Криза левантійської торгівлі. Найважливіші географічні відкриття кінця XV – XVII століття. Економічні наслідки Великих географічних відкриттів. Створення колоніальної системи. Становлення світового ринку, зміни в напрямках торгівельних зв'язків. "Революція цін", її причини та наслідки. Криза натуральної системи господарювання як початок становлення ринкового господарства.

4.2. Економічна думка Західної Європи в період *раннього та пізнього феодалізму*. Загальна характеристика економічної думки Середньовіччя.

Економічні погляди раннього Середньовіччя: Августин Блаженний. Економічна думка пізнього Середньовіччя: Фома Аквінський, його вчення про справедливу ціну, торговий прибуток, лихварський відсоток.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації

5.1. Меркантилізм як основа економічної політики держави в період становлення ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації. Загальні теоретико-методологічні засади меркантилізму. Ранній (монетарний) меркантилізм – політика активного грошового балансу: В. Стаффорд, Г. Скарuffі. Пізній (мануфактурний) меркантилізм – політика активного торгового балансу: Т. Мен, Ж. Кольбер, А. Монкрет'єн. Протекціонізм.

5.2. Первісне накопичення капіталу та розвиток мануфактурного виробництва в Європі. Первісне накопичення капіталу, його джерела, методи та особливості у провідних країнах світу: Англії, Нідерландах, Франції, Німеччині.

5.3. Становлення та розвиток мануфактурного виробництва в Європі. Мануфактура та її типи. Галузева та територіальна структура економіки провідних країн. Буржуазні революції в Європі, їх економічні та фінансові програми.

5.4. Фінанси та грошовий обіг, кредит. Форми організації торгівлі. Становлення буржуазних відносин в аграрному секторі. "Прусський" та "американський" шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві.

5.5. Мануфактурний період в Україні. Зародження мануфактурного виробництва. Зрушення у внутрішній торгівлі. Формування українського національного ринку. Внутрішня і зовнішня торгівля.

5.6. Колонізація Запоріжжя і Причорноморських степів. Подальший розвиток мануфактурної промисловості. Вотчина, посесійна та орендна мануфактури. Об'єднання фінансової системи Лівобережної України з фінансовою системою Росії.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)

6.1. Епоха переходу до індустріального суспільства (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). Передумови промислової революції. Промисловий переворот в Англії, його джерела, напрями та соціально-

економічні наслідки. Особливості промислового перевороту у Франції, Німеччині та США. Роль промислового перевороту в розвитку продуктивних сил.

6.2. Міжнародний поділ праці. Англія – світовий економічний лідер. Боротьба за фритредерство та прибутковий податок в Англії. Відставання у рівні економічного розвитку континентальної Європи. Протекціонізм та система реальних податків. Зростання еміграційних процесів у країнах Західної Європи та їх причини. Економічний розвиток США.

6.3. Виникнення та еволюція класичної школи політичної економії (КШПЕ). Загальна характеристика КШПЕ: предмет і метод дослідження та періодизація. Перший етап розвитку КШПЕ: економічні концепції В. Петті, П. Буагільбера. Економічна школа фізіократів: Ф. Кене, А. Тюрго. Другий етап розвитку КШПЕ: економічне вчення А. Сміта. Третій етап розвитку КШПЕ: економічне вчення Д. Рікардо, Т. Мальтуса, Ж. Б. Сея. Четвертий етап КШПЕ: Дж. Ст. Мілль.

6.4. Загальна характеристика альтернативного КШПЕ – напряму політичної економії. Економічний романтизм (дрібнобуржуазний напрям політичної економії). Предмет економічної науки, її завдання. Економічні погляди С. Сімонді, Прудона П. Ж. Характерні риси утопічної думки ХІХ ст. Спільні риси і розбіжності економічних вчень західноєвропейських соціалістів-утопістів: А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена. Економічні ідеї соціалістів-рікардианців: Т. Томпсона, Дж. Грея, Дж. Брея, Т. Годскіна.

Змістовий модуль 2

Розвиток ринкової економіки та економічної думки у ХІХ – на початку ХХІ ст.

Тема 7. Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)

7.1. Господарство провідних країн світу в другій половині ХІХ – початку ХХ ст. Прогрес науки, техніки і технології виробництва в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Технічна революція. Структурні зміни в економіці країн протягом останньої третини ХІХ – на початку ХХ ст. Англія: "колоніальний" імперіалізм. Німеччина: юнкерсько-буржуазний імперіалізм. Франція: лихварський імперіалізм. США: "хижацький" монополізм.

Японія: військово-феодалний монополізм. Монополістичні об'єднання, їх форми. Економічні причини Першої світової війни.

7.2. Марксистська економічна теорія. Загальна характеристика вчення К. Маркса. Німецька альтернативна школа політекономії. Історична школа: предмет, метод та основні етапи розвитку.

7.3. "Маржинальна революція". Загальна характеристика маржиналізму: предмет, метод дослідження, періодизація. Економічні погляди представників першого суб'єктивного етапу маржинальної революції: австрійська школа; математична школа; лозаннська школа; шведська школа. Другий неокласичний етап маржинальної революції: кембриджська та американська школи.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)

8.1. Особливості розвитку господарства України. Скасування кріпацтва в Західній Україні, його законодавче оформлення. Сільське господарство й аграрні відносини на західноукраїнських землях.

8.2. Основні положення селянської реформи 1861 року в Росії та особливості її реалізації у Східній Україні.

8.3. Промисловість Східної та Західної України. Традиційні та нові галузі промисловості. Особливості промислового (технічного) перевороту. Нові промислові центри та райони. Іноземний капітал у промисловості та транспорті.

8.4. Фінанси і кредит. Банківсько-кредитна система. Біржі і акціонерні товариства.

8.5. Зростання протиріч в аграрному секторі України на рубежі двох століть. Столипінська аграрна реформа та її здійснення в Україні.

8.6. Індустріалізація в Україні. Концентрація промисловості та зростання монополістичних об'єднань.

8.7. Економічна думка в Україні у XIX – на початку XX ст. Розвиток класичної школи політичної економії в Україні. Економічні погляди І. Вернадського. Поширення і розвиток маржиналізму. Київська психологічна школа: М. Бунге, Д. Піхно, О. Білімовіч. Математична школа маржиналізму: Р. Орженцький, Є. Слуцький. Наукова спадщина М. Туган-Барановського, її значення для розвитку вітчизняної і світової економічної теорії.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина ХХ ст.)

9.1. Економічна ситуація у світі після Першої світової війни. Економічні наслідки Першої світової війни для США, Англії, Франції, Німеччини та їх роль у повоєнному розвитку європейських країн. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга, їх суть і мета.

9.2. Становлення різних систем регульованого капіталізму. Світова економічна криза 1929 – 1933 рр. ХХ ст. Причини виникнення, особливості перебігу та шляхи виходу зі світової економічної кризи у провідних країнах світу. Початок державного регулювання економіки.

9.3. Становище провідних країн світу у світовому господарстві на передодні Другої світової війни. Економічні причини війни.

9.4. Особливості розвитку економічної теорії післякризового періоду. Різноманіття підходів до подолання наслідків кризи світової економіки.

9.5. "Старий" американський інституціоналізм. Соціально-економічні причини його виникнення в США. Предмет дослідження класичного інституціоналізму та його основні напрями: соціально-психологічний, правовий та кон'юнктурно-статистичний. Т. Веблен, Дж. Коммонс, У. Мітчелл.

9.6. Кейнсіанство. Історичні умови виникнення кейнсіанства. Кейнсіанська революція. Предмет та методологія дослідження. Вирішальна роль макроекономіки. Теоретична система Дж. М. Кейнса. Макроекономічний аналіз. Загальна рівновага та причини порушення рівноваги капіталістичної економіки. "Основний психологічний закон". Концепція ефективного попиту. Функції споживання і заощадження, гранична схильність до заощадження і інвестицій. Економічна програма Дж. М. Кейнса. Необхідність державного регулювання економіки. Основні важелі державного впливу на економіку: грошова політика, бюджетна політика, перерозподіл доходів, політика повної зайнятості.

9.7. Неолібералізм як своєрідна реакція на етатизм в економіці. Історія виникнення, загальна характеристика та різноманіття теоретичних шкіл. Лондонська школа неолібералізму. Теоретичні концепції Фрайбурзької школи ордолібералізму. Чиказька школа монетаризму. Особливості економічних поглядів кельнської школи. Французька (паризька) школа неолібералізму: дирижизм. Досвід застосування рекомендацій неолібералів в економіці різних країн.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)

10.1. Структурні зміни в економіці країн-учасниць Другої світової війни. Економічні наслідки війни для світової економіки. План Маршалла. Науково-технічна революція. Зрушення в галузевій структурі провідних капіталістичних країн під впливом науково-технічної революції. Економічна могутність США у повоєнному світі. Перетворення Японії на одну з провідних індустріальних країн світу. Наслідки американської окупації. Аграрна реформа і стан сільського господарства. Фактори японського "економічного дива". Шлях Німеччини до економічного лідерства в Європі. Розвиток економіки Франції після Другої світової війни. Часткова націоналізація та її характер. Вплив розпаду колоніальної системи на французьку економіку. Особливості розвитку британської економіки в повоєнний період. Посилення державного регулювання. Характер і мета повоєнної націоналізації окремих галузей народного господарства. Крах колоніальної системи Британської імперії.

10.2. Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються. Основні групи країн, що розвиваються. Соціально-економічні проблеми країн, що розвиваються: подолання відсталості, зростаючий зовнішній борг, голод, хвороби, екологічні негаразди.

10.3. Інтеграційні процеси в світовій економіці. "Спільний ринок" як форма економічної інтеграції. Основні етапи еволюції Європейського Союзу. Транснаціональні корпорації.

Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)

11.1. Динаміка та структурні зміни світового господарського розвитку кінця ХХ – початку ХХІ ст. Глобалізаційні процеси у світовій економіці та їх наслідки. Тенденції до інтегрування та "розбігання" країн. Інформаційно-технологічна революція: зміст, особливості та значення. Роль та значення окремих країн і регіонів у світовій економіці. Три світових центри капіталізму: США, Західна Європа та Японія у світовій економіці. Загальна характеристика економіки перехідних суспільств.

11.2. Світова економічна криза 2008 р. та особливості виходу з неї країн Західної Європи і США.

11.3. Еволюція ринкової економічної теорії на сучасному етапі. Розвиток економічної теорії в країнах Центральної та Східної Європи. Новий етап розвитку неокласичної економічної доктрини. Сучасна монетарна теорія. Опозиція неокласиці: неоавстрійська школа та нова інституціональна теорія. Теорії трансформації економіки і суспільства. Сучасна криза економічної теорії марксизму. Західні теорії економіки країн, що розвиваються. Формування і розвиток самостійної економічної теорії країн, що розвиваються. XXI століття – доба нової економіки. Економіка знань як альтернативна модель створення суспільства загального добробуту.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

12.1. "Великий економічний експеримент" в Україні. Політика "воєнного комунізму" та специфіка її здійснення в Україні. Занепад господарства. Нова економічна політика (НЕП) і відбудова господарства України в 20-х рр. Згорання НЕПу та формування сталінської командно-адміністративної системи управління. Директивний характер народногосподарського планування. Сталінська індустріалізація та її реальні результати. Характеристика промислового розвитку і будівництва в Україні в роки довоєнних п'ятирічок (1928 – 1941 рр.). "Соціальна" колективізація та її вплив на стан сільського господарства. Голодомор 1932 – 1933 рр. в Україні та його наслідки. Стан сільського господарства та колонізаторська політика Польщі, Чехословаччини та Румунії на західноукраїнських землях. Кооперативний рух.

12.2. Економіка України та повоєнна відбудова. Втрати господарства і населення України в роки Другої світової війни. Відбудова народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр. Грошова реформа 1947 р. Колективізація та індустріалізація на західноукраїнських землях. Новобудови України.

12.3. Господарський розвиток України у 50 – 80-ті рр. ХХ ст. Економіка України в умовах кризи радянської тоталітарної системи і спроб її модернізації. Структурні зрушення в народному господарстві. Загострення соціально-економічної ситуації у першій половині 60-х рр. Господарська реформа 1965 р. та її обґрунтування в працях українських економістів. Диспропорційний розвиток радянської економіки, її витратний характер. Посилення застійних явищ у соціально-економічному житті країни у 70-х – першій половині 80-х рр.

12.4. Особливості розвитку радянської економічної теорії. Загальна характеристика радянської економічної думки та етапи її розвитку. Внесок українських економістів у розвиток економічної теорії.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті рр. XX ст. – початок XXI ст.)

13.1. Місце України у світовому господарстві та стан її економіки на початку 90-х рр. XX ст. Основні соціально-економічні показники на момент становлення незалежності. Особливості української ринкової трансформації. Інфляція та безробіття. Грошові доходи та видатки населення. Тіньова економіка. Заощадження домогосподарств в Україні: динаміка та структурні зміни. Розвиток фондового ринку.

13.2. Економічна політика та реформи в Україні наприкінці XX – на початку XXI ст. Створення системи законодавчо регульованої економічної діяльності. Державні програми соціально-економічного розвитку. Реформування власності. Реформування аграрних відносин. Реформування фінансової, податкової та банківської систем. Державна антиінфляційна політика. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні. Створення та функціонування вільних економічних зон. Вплив світової економічної кризи 2008 р. на розвиток України. Необхідність та умови інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також із усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення навчальної дисципліни полягає у послідовному і ґрунтовному опрацюванні навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план даної дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин за навчальним планом					
	заочна			денна		
	лекційні	практичні, семінарські	самостійна робота	лекційні	практичні, семінарські	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії						
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД	0,5	0,5	10	1	1	3
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	0,5	0,5	12	1	1	3
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	1	0,5	12	2	2	6
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	1	1	10	2	2	6
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	1	0,5	12	2	2	7
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	1	0,5	12	4	4	13
Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	1	0,5	12	4	4	13
Разом за змістовим модулем 1	6	4	80	16	16	51
Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XIX – на початку XXI ст.						
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	1	0,5	13	2	2	6
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	1	0,5	13	4	4	13
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	1	0,5	13	4	4	13
Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	1	1	14	2	2	7
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	1	1	14	4	4	15
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.)	1	0,5	13	2	2	7
Разом за змістовим модулем 2	6	4	80	18	18	61
Усього годин за дисципліною	12	8	160	34	34	112

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії			
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД. Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	Семінарські заняття 1. Опанування теоретико-методичних основ пізнання історії економіки та економічної думки (ІЕЕД). 2. Виявлення взаємозв'язку між ІЕЕД та іншими дисциплінами; виявлення особливостей основних етапів еволюції первісного суспільства. 3. Розуміння причин розпаду первісної доби	2	Основна: [3]. Додаткова: [33 – 37; 46 – 50]
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	Семінарські заняття 1. Розгляд основних етапів розвитку меркантилізму. 2. Опанування процесу первісного накопичення капіталу в Англії. 3. Виявлення особливостей становлення та розвитку мануфактур у країнах Європи	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [32 – 39; 46 – 50]
Тема 7. Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	Семінарські заняття 1. Опанування передумов та наслідків НТР кінця XIX ст. – початку XX ст. 2. Виявлення специфіки монополістичного капіталізму в провідних країнах світу. 3. Розгляд особливостей розвитку західно-європейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35 – 37; 40; 46 – 52]

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XX – на початку XXI ст.			
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	Семінарські заняття 1. Опанування особливостей аграрної реформи середини XIX ст. 2. Розгляд соціально-економічного розвитку України на рубежі XIX – XX ст. 3. Засвоєння особливостей проведення Столипінської аграрної реформи в Україні	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35 – 37; 40]
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	Семінарські заняття 1. Опанування економічних наслідків Першої світової війни та розгляд їх впливу на економіку індустріально розвинутих країн Заходу. 2. Засвоєння економічної програми Дж. М. Кейнса та економічних поглядів представників інституціоналізму	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [34 – 35; 40]
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Семінарські заняття 1. Опанування особливостей проведення політики "воєнного комунізму" та НЕПу в Україні. 2. Розгляд господарської реформи 1965 р. в Україні. Засвоєння основних напрямків розвитку господарства України в другій половині XX ст.	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35 – 37; 40 – 42]
Усього годин		12	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Тематика практичних завдань наведена в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1.</i> Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії	Практичне заняття Опанування особливостей господарства країн Стародавнього Сходу та античних країн	2	Основна: [3]. Додаткова: [32 – 37; 43 – 47]

Закінчення табл. 6.1

1	2	3	4
	Практичне заняття Опанування основних рис та періодизації феодалного господарства в країнах Західної Європи. Розгляд цехового ладу середньовічного ремесла та виявлення характеру європейської торгівлі	2	Основна: [3]. Додаткова: [32 – 37; 43 – 47]
	Практичне заняття Опанування особливостей та соціально-економічних наслідків процесу індустріалізації у провідних країнах світу. Розгляд основних теоретичних розробок представників класичної школи політичної економії	4	Основна: [1; 3]. Додаткова: [32; 36; 40 – 43; 45 – 47]
	Практичне заняття Опанування передумов та наслідків НТР кінця XIX ст. – початку XX ст. Виявлення специфіки монополістичного капіталізму в провідних країнах світу; розгляд особливостей розвитку західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	1	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35; 39; 41 – 43; 46 – 48]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1</i>	1	
Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XX – на початку XXI ст.	Практичне заняття Опанування економічних наслідків Першої світової війни та розгляд їх впливу на економіки індустріально розвинутих країн Заходу. Засвоєння економічної програми Дж. М. Кейнса та економічних поглядів представників інституціоналізму	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35 – 37; 40; 42 – 46]
	Практичне заняття Опанування економічних наслідків Другої світової війни. Розгляд особливостей впровадження плану Маршала для відбудови європейських країн. Засвоєння причин, сутності та наслідків світових інтеграційних процесів	4	Основна: [1; 3]. Додаткова: [36 – 38; 45 – 50]
	Практичне заняття Опанування основних тенденцій розвитку світової економіки в кінці XX – початку XXI ст. Розгляд змісту особливостей протікання інформаційно-технологічної революції та еволюції ринкових економічних теорій на сучасному етапі	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [36 – 38; 45 – 47]
	Практичне заняття Опанування особливостей проведення політики "воєнного комунізму" та НЕПу в Україні. Розгляд господарської реформи 1965 р. в Україні. Засвоєння основних напрямків розвитку господарства України в другій половині XX ст.	2	Основна: [1; 3]. Додаткова: [36 – 38; 44 – 46]
	Практичне заняття Опанування особливостей розвитку економіки України в 90-ті рр. XX ст. Розгляд реалій та перспектив розвитку України на початку XXI ст.	1	Основна: [1; 3]. Додаткова: [35 – 37; 40; 43 – 45]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 2</i>	1	
Разом годин за змістовими модулями		22	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії

Завдання 1 (діагностичний рівень).

Опишіть цеховий лад середньовічного ремесла і характер європейської торгівлі та її вплив на розвиток міст періоду феодалізму.

Завдання 2. Тестові завдання (11 тестових завдань стереотипного рівня по 0,5 бала за кожну правильну відповідь).

1. "Неолітична революція" – це:

- а) відкриття вогню;
- б) поява ремесла;
- в) перехід від привласнюючого господарства до відтворюючого;
- г) перехід від відтворюючого господарства до привласнюючого.

2. Через епоху первіснообщинного устрою пройшли:

- а) усі країни світу;
- б) тільки країни Західної Європи;
- в) тільки країни Західної Європи і США;
- г) тільки ті країни, у яких етап середньовіччя мав місце після робітничого суспільства.

3. Серед форм феодальної земельної ренти відомі:

- а) одна;
- б) дві;
- в) три;
- г) чотири.

4. Боротьба середньовічних міст за місцеве самоврядування має назву:

- а) комунація ренти;
- б) комунальна революція;
- в) ганзейська спілка;
- г) первісне накопичення капіталу.

5. Арістотель до сфери хрематистики відносив:

- а) землеробство та ремесло;
- б) лихварські та торгівельно-посередницькі операції;
- в) дрібну торгівлю;
- г) усі відповіді правильні.

6. У якій послідовності відбувалося первісне накопичення капіталу і промисловий переворот:

а) одночасно;

б) спочатку промисловий переворот, потім первісне накопичення капіталу;

в) спочатку первісне накопичення капіталу, потім промисловий переворот;

г) правильної відповіді немає?

7. Що відбувалося в процесі "огородження":

а) на місці селянських наділів планувалося спорудження вугільних шахт і рудників, оскільки видобуток корисних копалин ставав для Англії все більш актуальним;

б) на місці селянських наділів створювались пасовиська для овець, адже торгівля шерстю в той час ставала високодохідною;

в) внаслідок підвищення цін на землю феодали почали відбирати її у селян і продавати;

г) правильної відповіді немає?

8. Ознаками розпаду родового строю є:

а) поява майнової нерівності;

б) відкриття металу – міді та бронзи;

в) поступове приручення тварин;

г) розвиток землеробства.

9. Головним принципом економічної політики КШПЕ є:

а) часткове державне регулювання;

б) жорстке державне регулювання;

в) протекціонізм;

г) економічний лібералізм.

10. Індивідуальна приватна спадкова власність на землю – це:

а) аллоді;

б) феодал;

в) бенефіцій;

г) марка.

11. Поняття про прибуток як винагороду за ризик підприємця вперше в історії економічної думки ввів:

а) Арістотель;

б) А. Блаженний;

в) Ф. Аквінський;

г) Я. Мудрий.

Змістовий модуль 2

Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XIX – на початку XXI ст.

Завдання 1 (діагностичний рівень)

Назвіть основні здобутки науки, техніки та технології виробництва в останній третині XIX ст., вкажіть їхні наслідки.

Завдання 2. Тестові завдання (10 тестових завдань стереотипного рівня).

1. Укажіть характеристику економічного розвитку України в роки повоєнної відбудови (1946 – 1950 рр.):

а) головне завдання п'ятирічки – відбудова та розвиток важкої промисловості;

б) скасована запроваджена в роки війни карткова система постачання населення продовольством;

в) проведено грошову реформу, що поліпшило матеріальне становище населення;

г) усі відповіді правильні.

2. У якому напрямі відбувалася розбудова української держави та її економіки в умовах незалежності (90-ті рр. XX ст.):

а) створення моделі "капіталізму з людським обличчям";

б) створення моделі "соціально-орієнтованої ринкової економіки";

в) створення моделі "українського соціалізму";

г) немає правильної відповіді?

3. У чому виявлялась перевага США порівняно з іншими країнами-учасницями Першої світової війни:

а) союз з Канадою;

б) пізніше усіх вступила у воєнні дії та знаходилася на іншому континенті;

в) розвиток аграрного комплексу;

г) дотримання незалежності.

4. Одним із основних напрямів аграрної реформи П. Столипіна було:

а) переселення на вільні землі Сибіру;

б) розкріпачення селян;

в) перехід до націоналізації землі;

г) розпад царизму.

5. Два варіанти розвитку буржуазних відносин в аграрному секторі:
- а) прусський і французький;
 - б) прусський і американський;
 - в) російський і американський.
6. Що з переліченого є причиною імперіалізму:
- а) заміна вільної конкуренції монополією;
 - б) розвиток держаної форми власності;
 - в) ліквідація монополії;
 - г) політика торгового балансу?
7. Якої форми державно-монополістичного капіталізму не існує:
- а) державної форми власності;
 - б) державного споживання;
 - в) державного програмування;
 - г) державного збереження?
8. Столипінська аграрна реформа не передбачала:
- а) надання кредитів через Земельний банк;
 - б) переселення на вільні землі Сибіру;
 - в) об'єднання селян у колективи для роботи на одній землі;
 - г) ліквідацію особистої залежності селян.
9. Інституціоналісти у якості предмета економічного аналізу вважають:
- а) сферу виробництва;
 - б) сферу виробництва й обігу;
 - в) економічні та неекономічні фактори;
 - г) немає правильної відповіді.
10. Економічне вчення У. Мітчелла стало основою:
- а) теорії граничної корисності;
 - б) концепції безкризового циклу;
 - в) теорії еволюції природи Ч. Дарвіна;
 - г) немає правильної відповіді.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача. Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії				
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння методологічних підходів та критеріїв до періодизації ІЕЕД; розуміння актуальності і ролі ІЕЕД у підготовці сучасних фахівців	3	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [8; 16]. Додаткова: [37]
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; виявлення особливостей основних етапів еволюції первісного суспільства; розуміння причин розпаду первісної доби	3	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [8; 23]. Додаткова: [34; 46]
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння основних закономірностей розвитку господарства й економічної думки в період рабовласництва	6	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [1; 4; 7]. Додаткова: [32; 37; 60]
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо основних закономірностей розвитку господарства та економічної думки епохи феодалізму	6	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [4; 7; 12; 31]. Додаткова: [37]
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування передумов ринкової економіки в країнах Західної Європи	7	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [3; 7; 13; 14]. Додаткова: [49; 52; 81]

1	2	3	4	5
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період становлення національних держав; виявлення характерних рис етапів розвитку класичної школи політичної економії	13	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [1; 4; 13; 17; 18; 25]. Додаткова: [56; 65; 74; 84]
Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період монополістичної конкуренції та західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	13	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [2; 10; 13; 14; 26; 30]. Додаткова: [47; 54; 57; 64; 66]
Усього за змістовим модулем 1		51		
Змістовний модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XX – на початку XXI ст.				
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX ст. – початок XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо розвитку ринкового господарства та основних напрямків економічної думки в Україні у XIX – початку XX ст.	6	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [7; 8; 13; 23]. Додаткова: [53; 59; 62; 72; 85]
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей господарства та економічної думки в період державного монополістичного розвитку країн Західної Європи та США	13	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [8; 12]. Додаткова: [47; 53; 54; 76]
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку національних економік країн Західної Європи та США в системі світового господарства під впливом третьої НТР	13	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [2; 5; 7; 10; 13; 14; 25]. Додаткова: [43; 47; 51]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку світового господарства та основних напрямів економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції	7	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [7; 12]. Додаткова: [82; 83; 93]
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей економічного розвитку України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці. Підготовка доповіді на конференцію	15	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [12; 19; 23; 28]. Додаткова: [38; 39; 44; 46]
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX рр. – початок XXI ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування засад ринкового господарства в Україні	7	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Основна: [9; 12]. Додаткова: [36; 46; 48]
Усього за змістовим модулем 2		61		
Усього за дисципліною		112		

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 62 % (112 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 години).

Самостійна робота студента над засвоєнням даної навчальної дисципліни включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання та основних термінів і понять за темами дисципліни; підготовку до виконання есе; рефератів, доповідей та презентацій на семінарських заняттях; опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму).

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1 Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії

Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД

1. Яку роль відіграє ІЕЕД у системі вищої економічної освіти?
2. Що є предметом вивчення ІЕЕД?
3. Сформулюйте цілі і завдання, що стоять перед курсом ІЕЕД. Які особисті цілі ви ставите перед собою, починаючи його вивчення?
4. На які методи дослідження спирається ІЕЕД?
5. Які класифікації напрямів світової економічної думки існують у сучасній літературі?
6. Назвіть основні критерії періодизації курсу ІЕЕД.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій

1. Назвіть основні риси господарства первісного суспільства.
2. Охарактеризуйте основні етапи господарської еволюції первісного суспільства.
3. Які фактори обумовили неолітичну революцію?

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій

1. Назвіть основні техніко-економічні досягнення стародавніх цивілізацій.
2. Розкрийте особливості античного та азіатського способів виробництва. Які стародавні цивілізації належать до античного, а які – до азіатського способу виробництва?
3. Які загальні риси економічної думки країн Стародавнього Сходу й античності?
4. Що розумів Арістотель під економікою та хрематистикою?
5. Що вам відомо про "ідеальне суспільство" Платона?
6. Яким економічним проблемам присвячений давньоіндійський трактат "Артхашастра"?

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя

1. Які види феодалної ренти вам відомі?
2. Назвіть основні риси феодалного господарства та дайте характеристику етапів його розвитку.
3. Які форми землеволодіння епохи Середньовіччя вам відомі? Чим відрізняється феодал від бенефіцію?
4. Які чинники вплинули на утворення і розвиток міст Західної Європи XI – XII ст.?
5. У чому полягає сутність так званих "комунальних революцій"?
6. Охарактеризуйте цеховий лад середньовічного ремесла та характер європейської торгівлі і її вплив на розвиток міст.
7. Як ви вважаєте, чому економічна думка західноєвропейського Середньовіччя мала релігійну спрямованість?
8. Які фактори сприяли Великим географічним відкриттям (ВГВ)?
9. Назвіть основні ВГВ. Охарактеризуйте їх економічні наслідки.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації

1. Що таке меркантилізм? Які економічні передумови зумовили його появу?
2. Що таке "первісне накопичення капіталу" (ПНК)? Чому саме Англія вважається класичною країною ПНК?
3. Якими були особливості первісного накопичення капіталу у різних країнах?
4. У чому полягають передумови виникнення та розвитку мануфактурного виробництва у країнах Західної Європи?
5. Які типи мануфактур вам відомі?
6. Визначте особливості мануфактурного періоду у розвитку промисловості країн Західної Європи.
7. Охарактеризуйте мануфактурний період розвитку української промисловості.
8. Які чинники сприяли формуванню українського національного ринку у XVII – XVIII ст.?
9. Розкрийте значення буржуазних революцій XVI – XVIII ст. для становлення західного індустріального суспільства.

10. Чим відрізняються "пруський" та "американський" шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві?

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)

1. У чому полягає сутність промислового перевороту? Визначте його особливості у провідних країнах світу.

2. Наведіть порівняльну характеристику особливостей та періодизації процесу індустріалізації XIX – початку XX ст. у провідних країнах світу.

3. У чому полягає сутність вчення Ф. Кене про "чистий продукт"?

4. Які економічні передумови зумовили появу класичної школи політичної економії (КШПЕ)?

5. Загальна характеристика КШПЕ: предмет та метод дослідження, періодизація розвитку.

6. Перший етап КШПЕ: економічні погляди У. Петті та П. Буагільбера.

7. У чому полягає сутність концепції А. Сміта про "невидиму руку" й "економічну людину"?

8. Теорії міжнародної торгівлі А. Сміта та Д. Рікардо.

9. Як трактує Дж. С. Мілль категорії "вартість", "продуктивна праця", "заробітна плата", "рента"? У чому полягає сутність доктрини соціальних реформ Дж. С. Мілля?

10. Розкрийте сутність теорії трьох факторів Ж.-Б. Сея.

11. Розкрийте сутність "закону народонаселення" Т. Мальтуса.

12. Розкрийте основні принципи теорії С. Сімонді і П. Прудона. Чиї інтереси вони захищали?

13. Що розумів П. Прудон під "конституйованою вартістю"?

14. Охарактеризуйте шляхи переходу до індустріального ладу з точки зору А. Сен-Сімона.

15. Назвіть риси майбутнього суспільного ладу Ш. Фур'є.

16. Покажіть, у чому полягає різниця в моделі "справедливого" суспільства Сен-Сімона, Фур'є і Оуена.

17. Охарактеризуйте економічні ідеї соціалістів-рікардианців (Т. Томпсона, Дж. Грея, Т. Годскіна).

Тема 7. Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)

1. Назвіть основні здобутки науки, техніки та технології виробництва в останній третині XIX – початку XX ст. Укажіть наслідки їх використання.
2. Якими були передумови та наслідки створення монополістичних об'єднань? Назвіть основні форми монополій.
3. Охарактеризуйте розвиток монополістичної економіки в США (кінець XIX – початок XX ст.).
4. Охарактеризуйте розвиток монополістичної економіки Німеччини (кінець XIX – початок XX ст.).
5. Охарактеризуйте економічний розвиток Англії (кінець XIX – початок XX ст.).
6. Охарактеризуйте процес монополізації у Франції (кінець XIX – початок XX ст.).
7. Надайте характеристику становленню індустріального суспільства в Японії у другій половині XIX ст.?
8. Якими були причини Першої світової війни?
9. Які наукові джерела використовував К. Маркс для своїх соціально-економічних досліджень?
10. Як трактує К. Маркс категорії "вартість", "додаткова вартість", "ціна виробництва"?
11. Розкрийте механізм виникнення додаткової вартості за К. Марксом.
12. Які проблеми відтворення сукупного продукту ставить і вирішує К. Маркс у "Капіталі"?
13. Які економічні передумови зумовили появу історичної школи?
14. Порівняйте погляди на предмет і метод економічної науки представників класичної та історичної шкіл.
15. Як ставились представники німецької історичної школи до принципу лібералізму?
16. Як німецька історична школа визначала продуктивні сили суспільства?
17. Назвіть основні економічні положення маржиналізму.
18. У чому новизна визначення ринкової ціни А. Маршаллом?
19. Розкрийте особливості моделі економічної рівноваги Л. Вальраса.
20. Розкрийте сутність вчення Дж. Б. Кларка про статику і динаміку.

Змістовий модуль 2

Розвиток ринкової економіки та економічної науки у ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок ХХ ст.)

1. Охарактеризуйте передумови, основні етапи та наслідки промислового перевороту в Східній Україні. Які його особливості?
2. Розкрийте зміст аграрної реформи 1861 р. у Росії та особливості її реалізації у Східній Україні.
3. У чому суть індустріалізації України. Якими були її найважливіші наслідки до початку Першої світової війни?
4. Особливості розвитку банківсько-кредитної системи України?
5. Які наслідки здійснення століпінської аграрної реформи в Україні?
6. Охарактеризуйте розвиток класичної школи політичної економії в Україні.
7. Розвиток маржиналізму в Україні: київська психологічна школа.
8. Наукова спадщина М. І. Туган-Барановського, її значення для вітчизняної та світової економічної теорії.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина ХХ ст.)

1. Проаналізуйте економічні наслідки Першої світової війни. Як вони вплинули на економіку індустріально розвинутих країн світу?
2. У чому полягає суть планів Ч. Дауеса та О. Юнга? Якими були їх причини і наслідки?
3. Охарактеризуйте особливості протікання світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. у провідних країнах світу.
4. Які проблеми були в центрі дослідження неокласиків, кейнсіанців та інституціоналістів?
5. Назвіть реформи "Нового курсу" президента Ф. Рузвельта.
6. Охарактеризуйте "старий американський інституціоналізм": причини виникнення, предмет дослідження та основні напрями.
7. У чому полягає новизна економічного вчення Дж. М. Кейнса?
8. Теоретична система та економічна програма Дж. М. Кейнса.

9. Історія виникнення, загальна характеристика та напрями нео-лібералізму.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)

1. У чому полягала сутність "плану Маршалла"? Яку роль він зіграв у повоєнній відбудові європейської економіки?

2. У чому полягає сутність теорії соціального-ринкового господарства А. Мюллера-Армака?

3. Розкрийте зміст реформ Л. Ерхарда в післявоєнній Німеччині. Назвіть фактори, що обумовили японське "економічне диво".

4. "Рейганоміка": зміст та особливості реалізації.

Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)

1. Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються. Визначте соціально-економічні проблеми цих країн.

2. Охарактеризуйте основні причини, сутність та наслідки світових інтеграційних процесів у ХХ ст.

3. Основні етапи еволюції Європейського Союзу.

4. Глобалізаційні процеси у світовій економіці та їх наслідки.

5. Інформаційно-технологічна революція: зміст, особливості та значення.

6. Економіки яких країн прийнято вважати перехідними?

7. Назвіть головні особливості розвитку світової економіки на порозі ХХІ ст. Які групи країн і надалі будуть відігравати провідну роль у світовій економіці і чому?

8. У чому, на вашу думку, полягають розбіжності між "старим" та "новим" інституціоналізмом?

9. Назвіть представників неоінституціональної теорії, які є лауреатами Нобелівської премії з економіки. Визначте їх внесок у розвиток економічної науки.

10. Визначте основні тенденції розвитку світової економічної думки на сучасному етапі.

11. Розкрийте особливості розвитку сучасної економічної думки у країнах Центральної та Східної Європи.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

1. Сталінська індустріалізація в Україні: хід, особливості, наслідки.
2. Колективізація сільського господарства та її наслідки в Україні. Голодомор 1932 – 1933 рр.
3. Охарактеризуйте економічний розвиток західноукраїнських земель у 20 – 30-ті роки ХХ ст. Якими факторами він визначався?
4. Якими були особливості індустріалізації та колективізації у Західній Україні?
5. Якою була грошова реформа 1947 р.? Як вона вплинула на добробут радянського населення?
6. Які основні причини виникнення і розвитку прихованої інфляції в Україні в 70 – 80 рр. ХХ ст.?
7. Як відбувались економічні реформи 1960 – 1970-х рр. в Україні?
8. Назвіть основні причини та форми застійних явищ в економічному житті України в 70 – 80-х рр. ХХ ст.
9. Охарактеризуйте радянську економічну думку та етапи її розвитку.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.).

1. Проаналізуйте розвиток української економіки в 1994 – 2013 рр. Які проблеми необхідно було вирішити в Україні в ході ринкових перетворень?
2. Що сприяло проведенню грошової реформи 1996 р. в Україні? В чому полягала її сутність?
3. Українські вчені про формування сучасної економічної парадигми та національної моделі економічного розвитку.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання есе, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу навчальної дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у аналізі сучасного економічного становища).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання, проблемних питань, що постали в ході виконання ІЗ);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, що потребують колективного обговорення);

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді: індивідуального захисту есе, підготовки статей та доповідей для виступу на конференції.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, серед яких: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари-дискусії; кейс-метод; ділові ігри.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія: "Проблема вибору раціональної стратегії розвитку національної економіки". Презентація результатів роботи в малих групах</i>
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	<i>Кейс "Загальна оцінка господарського розвитку економічної думки". Проблемна лекція з питання "Погляди Арістотеля на економіку та хрематистику". Міні-лекція з питання "Ідеальне суспільство" Платона"</i>

1	2
Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX ст. – початок XXI ст.)	<i>Міні-лекція, семінар-дискусія: "Основні етапи еволюції Європейського Союзу". Презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст. – початок XXI ст.)	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Розвиток української економіки в 1994 – 2015 рр." <i>Міні-лекція, семінар-дискусія: "Грошова реформа 1996 р. в Україні". Презентація</i> результатів роботи в малих групах

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома – трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення у підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виокремленням головних висновків із питань, що розглядаються. У процесі викладання лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. У ході цього лектор задає запитання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. Під час викладання лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати під час вирішення проблеми.

Міні-лекції передбачають викладання навчального матеріалу за короткий проміжок часу та характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

На початку проведення міні-лекції за вказаними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності подати викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу у процесі сприйняття матеріалу, а також спрямовує

його на використання системного підходу у ході відтворення інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Після висвітлення проблеми (у ході використання проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (у процесі використання міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – це виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг у ході використання в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти під час роботи у певній малій групі. Щодо даної навчальної дисципліни презентації результатів роботи в малих групах передбачено у ході вивчення тем 1 – 5.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, формують уміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Ділові та рольові ігри – форма активізації навчального процесу, за якої студенти задіяні в процесі інсценізації певної практичної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Кейс-метод – це метод аналізу конкретних ситуацій, що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

10. Методи контролю

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Система контролю результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів з навчальної дисципліни містить:

поточний;

модульний (відповідно до визначеного змістового модуля);

підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів). Поточний контроль проводиться у вигляді усних опитувань, письмових контрольних робіт, доповідей, підготовки есе та наукових статей.

Усні опитування та письмові контрольні роботи проводяться на основі контрольних запитань, що подані за темами навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; правильність виконання індивідуального та комплексного завдання.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза-аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, само-реалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість

викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності за темами змістового модуля.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу зі змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквиуму. *Колоквиум* – це форма перевірки і оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Він проводиться з метою оцінки поточного рівня знань та вміння їх застосовувати на практиці. Тому структура колоквиуму включає: стереотипне, діагностичне та евристичне завдання.

Колоквиум складається з двох складових: лекційної (теоретичної) та практичної. Він проводиться у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні (семінарські) завдання в межах кожного зі змістових модулів. Таким чином, після вивчення тем 1 – 7 (модуль 1) студенти денної форми навчання виконують **завдання для колоквиуму за модулем 1**. Відповідно, після вивчення тем 8 – 13 (модуль 2) – **завдання до колоквиуму за модулем 2**. Завдання до колоквиуму містить 2 завдання з лекційного модуля та 3 завдання з практичного модуля.

Зразок завдання до колоквиуму за модулем

Теоретична частина

Завдання 1. Установіть відповідність:

1) Бенефіцій;	а) вільно відчужувана індивідуально-сімейна земельна власність;
2) Прекарій;	б) спадкове земельне володіння;
3) Алод;	в) земельне володіння довічного користування за умови несення військової служби.

Завдання 2. Дайте коротку відповідь:

- 1) яка країна є класичною країною первісного накопичення капіталу?

2) яку грошову одиницю було введено в Україні у 1922 – 1924 рр.?

3) як називалася економічна політика, що проводилася в Україні у 1919 –1921 рр. і передбачала ліквідацію товарно-грошових відносин та впровадження централізованого розподілу товарів?

Практична частина

Завдання 1 (стереотипне)

Охарактеризуйте основні етапи еволюції Європейського Союзу. Дослідіть наслідки процесу глобалізації у світовій економіці.

Завдання 2 (діагностичне) Проаналізуйте план Дауеса, враховуючи такі критерії:

Вихідні дані для виконання завдання 2

Критерії	План Дауеса
Коли був розроблений та на який час розрахований	
Яку мету переслідував	
Які країни брали участь у реалізації	
Які наслідки мав для Німеччини та світу	

Завдання 3 (евристичне)

Охарактеризуйте місце України в світовому господарстві та стан її економіки на початку 90-х рр. ХХ ст. Коли була введена в обіг гривня? Визначте особливості трансформації економіки України у 90-х рр. ХХ ст.

Загальна кількість балів за колоквіум складає 12. Кожне завдання колоквіуму оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок за теоретичну та практичну складові.

Теоретична складова оцінюється в 4 бали: перше питання – 2 бали; друге питання – 2 бали.

Практична складова оцінюється в 8 балів: стереотипне завдання – 2 бали; діагностичне завдання – 2 бали; евристичне завдання – 4 бали.

Теоретичні питання оцінюються: у 2 бали за умови повного висвітлення з дотриманням логічної послідовності; в 1 бал – у випадку часткового розкриття питання; в 0,5 бала – за наявності грубих помилок і неточностей. Щодо стереотипного і діагностичного завдань, розподіл балів має вигляд: 1,0 бал – повнота викладення матеріалу; 0,5 бала – логіка

викладення відповідей; 0,5 бала – аргументованість відповідей. У ході оцінювання виконання евристичного завдання бали розподіляються: 1,0 бал – повнота викладення матеріалу; 1,0 бал – логіка викладення відповідей; 1,0 бал – аргументованість відповідей; 1,0 бал – творчий підхід до виконання завдання.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за сумою балів, набраних за результатами поточного контролю. Оцінювання здійснюється за національною шкалою та ЄКТС (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальна за результатами всіх видів контролю максимальна кількість балів за навчальну дисципліну – 100, мінімальна – 60.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

**Система оцінювання рівня сформованості
професійних компетентностей для денної форми навчання**

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години		Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
		3	4			Форми контролю	Макс. бал
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії							100,00
Здатність застосовувати загальнонаукові тт. специфічні методи дослідження ІЕЕД та аналізувати досягнення світової економічної думки	1	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. Предмет і метод ІЕЕД. ТЕМА 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	Робота на лекції	–
			2	Семінарське заняття	Опанування теоретико-методичних основ пізнання історії економіки та економічної думки (ІЕЕД); виявлення взаємозв'язку між ІЕЕД та іншими дисциплінами; виявлення особливостей основних етапів еволюції первісного суспільства; розуміння причин розпаду первісної доби	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, визначення теоретичних основ та перспектив розвитку грошових відносин	Перевірка домашніх завдань	1,0
	2	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	Робота на лекції	–
			2	Практичне заняття	Опанування особливостей господарства країн Стародавнього Сходу та античних країн	Активна участь в вирішенні практичних завдань	1,0
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння основних закономірностей розвитку господарства й економічної думки в період рабовласництва	Перевірка домашніх завдань	1,0

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
Здатність проводити порівняльний аналіз раннього та пізнього канонізму; давати науково-обґрунтовану оцінку основних етапів розвитку феодального господарства у країнах Західної Європи; виявляти причини розпаду феодальної системи	3	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	Робота на лекції	–	
			2	Практичне заняття	Опанування основних рис та періодизації феодального господарства в країнах Західної Європи; розгляд цехового ладу середньовічного ремесла та виявлення характеру європейської торгівлі. Вирішення практичних завдань на визначення вартості цінних паперів	Активна участь в виконанні практичних завдань	1,0	
			6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо основних закономірностей розвитку господарства та економічної думки епохи феодалізму	Опитування за темою 1	5	
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування передумов ринкової економіки в країнах Західної Європи	Перевірка домашніх завдань	1,0	
			Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	Робота на лекції	–
				2	Семінарське заняття	Розгляд основних етапів розвитку меркантилізму; опанування процесу первісного накопичення капіталу в Англії; виявлення особливостей становлення та розвитку мануфактур у країнах Європи	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
Здатність давати науково-обґрунтовану оцінку раннього та пізнього меркантилізму; аргументовано робити висновки щодо економічних процесів у країнах Європи; розуміти загальні тенденції ринкових відносин країн європейської цивілізації	4	СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування передумов ринкової економіки в країнах Західної Європи	Перевірка домашніх завдань	1,0	
			2	Лекція	ТЕМА 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	Робота на лекції	–	
		Ауд.	2	Практичне заняття	Опанування особливостей та соціально-економічних наслідків процесу індустріалізації у провідних країнах світу; розгляд основних теоретичних розробок представників класичної школи політичної економії	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0	
			2	Лекція	Опанування особливостей та соціально-економічних наслідків процесу індустріалізації у провідних країнах світу; розгляд основних теоретичних розробок представників класичної школи політичної економії	Поточна контрольна робота	5	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Здатність аналізувати особливості другої НТР; виявляти структурні зміни в економіках провідних країн світу останньої третини XIX – на початку XX ст. та економічні причини Першої світової війни; розуміти основні напрями розвитку економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	6	СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період становлення національних держав; виявлення характерних рис етапів розвитку класичної школи політичної економії	Перевірка домашніх завдань	1,0
			2	Лекція	ТЕМА 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	Робота на лекції	–
		2	Ауд.	Практичне заняття	Опанування особливостей та соціально-економічних наслідків процесу індустріалізації у провідних країнах світу; розгляд основних теоретичних розробок представників класичної школи політичної економії	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
		7	СРС	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період становлення національних держав; виявлення характерних рис етапів розвитку класичної школи політичної економії	Перевірка домашніх завдань	1,0
	7	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	Робота на лекції	–
			2	Семінарське заняття	Опанування передумов та наслідків НТР кінця XIX ст. – початку XX ст.; виявлення специфіки монополістичного капіталізму в провідних країнах світу; розгляд особливостей розвитку західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0
		6	СРС	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період монополістичної конкуренції та західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Перевірка домашніх завдань	1,0

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
	8	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	Робота на лекції	–	
2			Практичне заняття	Опанування передумов та наслідків НТР кінця XIX ст. – початку XX ст.; виявлення специфіки монополістичного капіталізму в провідних країнах світу; розгляд особливостей розвитку західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Підсумкова контрольна робота	12		
7		СРС	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період монополістичної конкуренції та західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Активна участь у колоквіумі	1,0		
Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XX – на початку XXI ст.								
Здатність аналізувати тенденції та рівень економічного розвитку країн Європейської цивілізації та робити порівняльний аналіз шляхів виходу зі світової	9	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	Робота на лекції	–	
			2	Семінарське заняття	Опанування особливостей аграрної реформи середини XIX ст.; розгляд соціально-економічного розвитку України на рубежі XIX – XX ст.; засвоєння особливостей проведення Столипінської аграрної реформи в Україні	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0	
		6	СРС	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо розвитку ринкового господарства та основних напрямів економічної думки в Україні у XIX – початку XX ст.	Перевірка домашніх завдань	1,0	
	10	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації	Робота на лекції	–	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8
			2	Практичне заняття	Опанування економічних наслідків Першої світової війни та розгляд їх впливу на економіки індустріально розвинутих країн Заходу; засвоєння економічної програми Дж. М. Кейнса та економічних поглядів представників інституціоналізму	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0
						Опитування за темою 3	5
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей господарства та економічної думки в період державного монополістичного розвитку країн Західної Європи та США	Перевірка домашніх завдань	1,0
Здатність аналізувати тенденції та рівень економічного розвитку країн Європейської цивілізації та робити порівняльний аналіз шляхів виходу зі світової	11	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина ХХ ст.)	Робота на лекції	–
			2	Семинарське заняття	Опанування економічних наслідків Першої світової війни та розгляд їх впливу на економіки індустріально розвинутих країн Заходу; засвоєння економічної програми Дж. М. Кейнса та економічних поглядів представників інституціоналізму	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей господарства та економічної думки в період державного монополістичного розвитку країн Західної Європи та США	Перевірка домашніх завдань	1,0
Здатність робити порівняльний аналіз розвинутих країн Європи та коментувати соціально-економічні процеси, що відбуваються у світовій економіці; давати науково обґрунтовані оцінки економічним процесам, що відбувалися у країнах, що розвиваються	12	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)	Робота на лекції	–
			2	Практичне заняття	Опанування економічних наслідків Другої світової війни; розгляд особливостей впровадження плану Маршала для відбудови європейських країн; засвоєння причин, сутності та наслідків світових інтеграційних процесів	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку національних економік країн Західної Європи та США в системі світового господарства під впливом третьої НТР	Перевірка домашніх завдань	1,0

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8		
Здатність визначати й аналізувати тенденції і напрями економічного розвитку в період кінця XX – початку XX ст.	13	СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку національних економік країн Західної Європи та США в системі світового господарства під впливом третьої НТР	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0		
				Опитування	5				
				Лекція	ТЕМА 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства	Робота на лекції	–		
		Ауд.	2	Практичне заняття	Опанування економічних наслідків Другої світової війни; розгляд особливостей впровадження плану Маршала для відбудови європейських країн; засвоєння причин та наслідків світових інтеграційних процесів	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0		
				Лекція	ТЕМА 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції	Робота на лекції	–		
				Практичне заняття	Опанування основних тенденцій розвитку світової економіки в кінці XX – початку XXI ст.; розгляд змісту особливостей протікання інформаційно-технологічної революції та еволюції ринкових економічних теорій на сучасному етапі	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,0		
	СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку світового господарства	Перевірка домашніх завдань	1,0			
			Поточна контрольна робота	5					
			Лекція	ТЕМА 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Робота на лекції	–			
	15	СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей економічного розвитку України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Перевірка домашніх завдань	1,0		
				Ауд.	2	Семінарське заняття	Опанування особливостей проведення політики "воєнного комунізму" та НЕПу в Україні; розгляд господарської реформи 1965 р. в Україні	Активна участь в обговоренні теоретичних питань	1,0
						Індивідуальна доповідь	11		

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8	
Вміти визначати та аналізувати тенденції і напрями економічного розвитку України у 90-ті рр. XX ст. – на початку XXI ст.	16	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Робота на лекції	–	
			2	Практичне заняття	Опанування особливостей проведення політики "воєнного комунізму" та НЕПу в Україні; розгляд господарської реформи 1965 р. в Україні; засвоєння основних напрямків розвитку господарства України	Активна участь в колоквіумі	1,0	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей економічного розвитку України	Колоквіум	12	
	17	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	Робота на лекції	–	
			2	Практичне заняття	Опанування особливостей розвитку економіки України в 90-ті рр. XX ст.; розгляд реалій та перспектив розвитку України	Активність у вирішенні практичних завдань	1,0	
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування засад ринкового господарства	Перевірка домашніх завдань	6	
	Усього годин		180	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни				100
	З них:			З них:				
	аудиторні		68	поточний контроль				100
	самостійна робота		112	підсумковий контроль				–

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота													Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						–	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
1	1	2	7	2	9	16	2	9	9	7	27	8		
Колоквіум							Колоквіум							

Примітка. T1, T2 ... T13 – теми змістовного модуля.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекції	Практичні	ДЗ	Есе (статті)	Доповіді, презентації	Опитування	Письмові КР	Колоквіум	Всього
Змістовий модуль 1	Тема 1,2	1 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 3	2 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 4	3 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	5	–	–	7,0
	Тема 5	4 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 6	5 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	5	–	7,0
	Тема 6	6 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 7	7 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 7	8 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	12	14,0
Змістовий модуль 2	Тема 8	9 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 9	10 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	5	–	–	7,0
	Тема 9	11 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 10	12 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	–	2,0
	Тема 10	13 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	5	–	–	7,0
	Тема 11	14 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	5	–	7,0
	Тема 12	15 тиждень	–	1,0	1,0	–	11	–	–	–	13,0
	Тема 12	16 тиждень	–	1,0	1,0	–	–	–	–	12	14,0
	Тема 13	17 тиждень	–	1,0	1,0	6	–	–	–	–	8,0
Усього			0	17	17	6	11	15	10	24	100,0

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця та заноситься до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Агапова И. И. История экономических учений : учеб. пособ. / И. И. Агапова. – М. : Экономист, 2007. – 285 с.
2. Архієреєв І. І. Історія економічних вчень : навч. посіб. / І. І. Архієреєв, В. М. Двірських, Н. В. Шibaєва. – Х. : НТУ "ХПІ", 2004. – 216 с.
3. Бартенев С. А. Экономические теории и школы (история и современность) : курс лекций / С. А. Бартенев. – М. : БЕК, 1996. – 352 с.
4. Богиня Д. П. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / Д. П. Богиня, Н. М. Краус, О. В. Манжура. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 428 с.
5. Гончарук Г. Д. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ ст. : навч. посіб. / Г. Д. Гончарук. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
6. Грігорян Г. М. Історія економічних вчень : конспект лекцій / Г. М. Грігорян, М. А. Сіроштан, Л. О. Українська. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2003. – 252 с.
7. Економічна історія : навч. посіб. / Т. В. Ус, Т. Є. Калашник, І. Ф. Лісна та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 244 с.
8. История экономики и экономической мысли : учеб. пособ. / под ред. В. М. Филатова. – Х. : Издательство "ИНЖЭК", 2011. – 305 с.
9. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / Г. М. Грігорян, О. О. Губарєв, Т. Є. Калашник та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 314 с.
10. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / О. Ю. Амосов, В. В. Калюжний, В. Л. Міненко та ін. – Х. : Магістр, 2009. – 408 с.
11. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / С. В. Степаненко, С. Н. Антонюк, В. М. Фещенко та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 743 с.
12. Історія економіки та економічної думки: ХХ – початок ХХІ ст. : навч. посіб. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, Т. І. Вергелес та ін. – К. : Знання, 2011. – 582 с.
13. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст. : навч. посіб. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, В. В. Кириленко та ін. – К. : Знання, 2011. – 566 с.
14. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка) : навч. посіб. / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко, В. М. Тимочко та ін. – Львів : Новий Світ-2000, 2005. – 480 с.
15. Історія економічних вчень : навч. посіб. / В. В. Кириленко, О. М. Стрішенець, М. М. Фаріон та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2008. – 525 с.

16. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В. М. Ковальчук, М. В. Лазарович, М. І. Сарай. – К. : Знання, 2008. – 647 с.
17. Козлова А. І. Економічна історія : навч. посіб. / А. І. Козлова. – К. : Персонал, 2009. – 342 с.
18. Конотопов М. В. История экономики зарубежных стран : учебник для вузов / М. В. Конотопов, С. И. Сметанин. – М. : Памотип, 2002. – 264 с.
19. Кузьменко Ю. В. Словник-довідник історико-економічних термінів / Ю. В. Кузьменко, О. М. Федорчук. – К. : Айлант, 2008. – 83 с.
20. Лазарович М. В. Економічна історія : навчальний посібник / М. В. Лазарович. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
21. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу : підручник / Б. Д. Лановик, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко. – К. : Вікар, 2002. – 477 с.
22. Леоненко П. М. Історія економічних учень : підручник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. – К. : Знання, 2008. – 639 с.
23. Литвин В. М. Економічна історія України : історико-економічні дослідження : в 2 томах / В. М. Литвин. – К. : Ніка-Центр, 2011. Том 1. – 695 с. Том 2. – 607 с.
24. Лощина Л. В. Історія економіки та економічної думки : курс лекцій / Л. В. Лощина, В. Г. Подлесна, І. В. Ткаченко. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 207 с.
25. Овечкіна О. А. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / О. А. Овечкіна, І. М. Бугайова, К. В. Іванова. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2009. – 344 с.
26. Проскурин П. В. История экономики и экономических учений. Экономическая история индустриальной цивилизации : учеб. пособ. / П. В. Проскурин. – К. : Интерпресс ЛТД, 2008. – 437 с.
27. Тимошина Т. М. Экономическая история зарубежных стран : учеб. пособ. / под ред. проф. М. Н. Чепурина. – М. : Юстицинформ, 2002. – 496 с.
28. Титова Е. В. История экономических учений : учебник / Е. В. Титова. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 320 с.
29. Юхименко П. І. Економічна історія : підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання-Прес, 2008. – 567 с.
30. Юхименко П. І. Історія економіки та економічної думки : підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання, 2011. – 646 с.

31. Ядгаров Я. С. История экономических учений : учебник / Я. С. Ядгаров. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 320 с.

12.2. Додаткова

32. Авдющенко А. Єдина Європа : перспективи розвитку : монографія / А. Авдющенко, А. Бардась. – Дніпропетровськ : НГУ, 2010. – 253 с.

33. Аристотель. Сочинения: в 4-х томах / Аристотель. – М. : Прогресс, 1985. – 830 с.

34. Беренда С. В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи : монографія / С. В. Беренда. – Х. : ХНУ ім. В. Каразіна, 2010. – 167 с.

35. Бойко А. Р. Історія України : навч. посіб. / А. Р. Бойко. – К. : Академ-Видав, 2010. – 687 с.

36. Воробйова Л. Ю. Формування наукових шкіл. Українська школа фізичної економії / Л. Ю. Воробйова // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 66–67.

37. Гарарук Л. В. Біржова торгівля України в період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.) : монографія / Л. В. Гарарук, Г. Г. Коцур. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 198 с.

38. Геец В. М. Проблемность структурных трансформаций экономики стран с развивающимися рынками / В. М. Геец // Економіка та прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 54–69.

39. Годзина Г. С. Экономическая история : учебник / Г. С. Годзина, Г. П. Воцанова. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 254 с.

40. Горкіна Л. П. ХХ століття в історії української економічної думки: коротка ретроспектива : монографія / Л. П. Горкіна, М. Г. Чумаченко, О. О. Шубін. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. – 141 с.

41. Дерев'янкін Т. І. Відродження і спроби перебудови радянської економіки у післявоєнний період (1946 – 1991 рр.) / Т. І. Дерев'янкін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – С. 3–14.

42. Дерев'янкін Т. І. Післявоєнні експерименти над вітчизняним ринковим господарством (1918 – 1928 рр.) / Т. І. Дерев'янкін // Економіка України. – 2008. – № 12. – С. 64–80.

43. Дерев'янкін Т. И. Деформации отечественного рыночного хозяйства в период войн и революций (1914 – 1921 гг.) / Т. И. Дерев'янкін // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 6. – С. 34–50.

44. Єфименко Г. Р. Взаємовідносини Кремля та Радянської України: економічний аспект / Г. Р. Єфименко. – К. : Інститут історії, 2008. – 230 с.
45. Задоя А. А. Взаимодействие рыночных и нерыночных аспектов в экономических реформах конца 1940-х – середины 1960-х гг. / А. А. Задоя, С. В. Кузьминов // Академічний огляд. Економіка та підприємство. – 2010. – № 1. – С. 5–10.
46. Злупко С. М. Економічна історія України / С. М. Злупко. – К. : Знання, 2006. – 367 с.
47. Історія економічних учень : підручник : у 2 частинах / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2006. Частина 1. – 582 с.
48. Кейнс Дж. М. Избранные произведения / Дж. М. Кейнс. – М. : Экономика, 1993. – 541 с.
49. Клинова-Дацюк Г. М. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі : навч. посіб. / Г. М. Клинова-Дацюк. – Рівне : НУВГ, 2012. – 189 с.
50. Ключин П. Р. Творческая мысль Ф. Кэнэ в 1736 – 1756 годах в связи с метафизикой "очевидности" и политико-экономической традицией / П. Р. Ключин // Вопросы экономики. – 2008. – № 12. – С. 84–98.
51. Ковальчук В. Меркантилісти, або перші паростки економічної науки В. Ковальчук // Вісник ТНЕУ. Економічні науки. – 2011. – № 1. – С. 61–63.
52. Колесніченко І. М. Сучасні економічні теорії : конспект лекцій / І. М. Колесніченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 163 с.
53. Комар Н. Ю. Напрямки надання міжнародної фінансової та технічної допомоги в рамках плану Маршалла / Н. Ю. Комар // Вісник ТНЕУ. Економічні науки. – 2012. – № 1. – С. 172–181.
54. Коммонс Дж. Правовые основы капитализма / Дж. Коммонс. – М. : Высшая школа экономики РФ, 2011. – 414 с.
55. Коропецький І. С. Українські економісти ХІХ століття та західна наука / І. С. Коропецький. – К. : Либідь, 1993. – 192 с.
56. Коуз Р. Природа фирмы : истоки / Р. Коуз. – М. : Дело, 2001. – 123 с.
57. Кривуц Ю. Н. Первые критики идеологии меркантилизма и пионеры доктрины свободной торговли в Англии / Ю. Н. Кривуц // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. – 2011. – Том ХІV. – № 2. – С. 30–35.
58. Кучин С. П. Розвиток грошової системи в Україні (середина ХІХ – початок ХХ ст.): дослідження теорії і практики в науковій спадщині М. І. Туган-Барановського / С. П. Кучин. – Х. : Курсор, 2007. – 162 с.

59. Лебедев Э. А. Конфуцианское учение, его место и роль в построении гармоничного общества / Э. А. Лебедев, А. М. Черных // Горизонты образования. – 2010. – № 1 (29). – С. 109–114.

60. Лортикян Э. Л. История экономики и экономической мысли Украины. Эволюция рыночной экономики / Э. Л. Лортикян. – Х. : Консум, 2004. – 360 с.

61. Лортикян Э. Л. Украинские экономисты первой трети XX столетия: очерки истории экономической науки и экономического образования / Э. Л. Лортикян. – Х. : Издат. "Харьков", 1995. – 194 с.

62. Маркс К. Твори : У 50 т. // К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-ге вид. – Том 23. – К. : Державне видавництво політичної літератури УРСР, 1963. – 918 с.

63. Маршалл А. Принципы экономической науки : в 3-х т. / А. Маршалл. – М. : Прогресс, 1993.

64. Несененко П. Г. Економічна система А.-Ж. Тюрго як початок становлення наукового стану економічної думки / П. Г. Несененко, О. А. Артеменко // Економічна теорія. – 2010. – № 4. – С. 85–92.

65. Несторенко О. П. Карл Менгер : ученый-теоретик, наставник, фундатор австрийской традиции / О. П. Несторенко // Економічна теорія. – 2012. – № 2. – С. 72–84.

66. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт. – М. : Начала, 1997. – 188 с.

67. Нуреев Р. М. Исторические судьбы учения Карла Маркса / Р. М. Нуреев // Вопросы экономики. – 2007. – № 9. – С. 87–103.

68. Ойкен В. Основные принципы экономической политики В. Ойкен. – М. : Прогресс, 1995. – 494 с.

69. Олейник А. Н. Институциональная экономика: учеб. пособ. / А. Н. Олейник. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 416 с.

70. Осадчая И. О. Эволюция кейнсианства в условиях "консервативного сдвига" / И. О. Осадчая // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. – № 9. – С. 245.

71. Пефтиев В. И. Современный взгляд на политэкономия XIX века / В. И. Пефтиев // Вестник Ивановского государственного университета. – 2008. – № 4. – С. 6–16.

72. Попов О. Є. Генезис та еволюція концепції прав власності в контексті розвитку сучасної інституціональної теорії / О. Є. Попов // Бизнес-Информ. – 2013. – № 3. – С. 6–11.

73. Прудон П. Ж. Что такое собственность или Исследование о принципе права и власти / П. Ж. Прудон. – М. : Республика, 1998. – 407 с.
74. Раба А. Абдуллах. Учение М. И. Туган-Барановского и его значение для преодоления мирового экономического кризиса в Украине / Раба А. Абдуллах // БизнесИнформ. – 2012. – № 2. – С. 29–31.
75. Ріппа М. Б. Еволюція пенсійного забезпечення Німеччини від Бісмарка до Рістера / М. Б. Ріппа, Т. В. Тучак // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С. 161–171.
76. Розмаинский И. Ю. Методологические основы теории Кейнса и его "спор о методе" с Тинбергеном / И. Ю. Розмаинский // Вопросы экономики. – 2007. – № 4. – С. 25–36.
77. Рубан А. А. Украина. XX век : тексты лекций / А. А. Рубан, М. П. Савинская. – Гомель : УО "ГГУ им. Ф. Скорины", 2006. – 178 с.
78. Руденко Н. Г. Драматична і трагічна історія голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні : монографія / Н. Г. Руденко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 91 с.
79. Слабеев И. С. 3 історії первісного нагромадження капіталу на Україні (Чумацький промисел і його роль у соціально-економічному розвитку України XVIII – першої половини XIX ст.) / І. С. Слабеев. – К. : Наукова думка, 1964. – 139 с.
80. Смолій В. А. Селянство в процесі розбудови Української держави в середині XVII ст. (1648 – 1657 рр.) / В. А. Смолій, В. С. Степанков // Історія українського селянства : Нариси в 2-х томах. – К. : Наукова думка, 2006. – Том 1. – С. 73–132.
81. Сорос Дж. Епоха помилок: мир на порозі глобального кризиса / Дж. Сорос. – М. : Альпіна Бізнес Букс, 2008. – 202 с.
82. Стиглиц Дж. Ю. Альтернативные подходы к макроэкономике: методологические проблемы и некейнсианство / Дж. Ю. Стиглиц // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – № 5 – 7.
83. Толмачева Р. П. Экономическая история : генезис рыночной экономики : учебник / Р. П. Толмачева. – М. : Дашков и К°, 2009. – 604 с.
84. Ущаповський Ю. В. Ідеї інституціоналізму в економічній думці України XIX – початку XX ст. : монографія / Ю. В. Ущаповський. – К. : КНЕУ, 2012. – 259 с.
85. Фещенко В. М. Монетаризм як теорія грошей та інструмент економічного регулювання / В. М. Фещенко // Фінансовий ринок України. – 2009. – № 9. – С. 3–7.

86. Хайек Ф. Право, законодательство и свобода : современное понимание либеральных принципов справедливости и политики / Ф. Хайек. – М. : ИРИСЭН, 2006. – 644 с.
87. Худокормов А. Г. Экономическая теория: новейшие течения Запада : учебное пособие / А. Г. Худокормов. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 416 с.
88. Черкашина Т. С. Досвід українських фермерських господарств середини XVII ст. як складова сучасної агропромислової політики / Т. С. Черкашина // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Образование и наука без границ" (Прага, 7 – 15 грудня 2011 року). – 2011. – Том 11. – Економічні науки. – Прага : Наука і студія. – С. 62–64.
89. Чухно А. А. Сучасні економічні теорії : підручник / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. – К. : Знання, 2007. – 514 с.
90. Шаститко А. Е. Новая институциональная экономическая теория / А. Е. Шаститко. – М. : ТЕИС, 2010. – 828 с.
91. Шафранська І. Б. Вплив соціалістичних ідей і марксистського вчення на розвиток економічної думки Західної України в кінці XIX – на початку XX ст. / І. Б. Шафранська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9. – С. 3–9.
92. Шевченко О. О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії : навчальний посібник / О. О. Шевченко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
93. Эрхард Л. Благосостояние для всех / Л. Эрхард. – М. : Дело, 2001. – 352 с.

12.3. Інформаційні ресурси

94. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
95. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.
96. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Історія економіки та економічної думки" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД					
Здатність застосовувати загальнонаукові та специфічні методи дослідження ІЕЕД та аналізувати досягнення світової економічної думки	Мета, завдання та функції дисципліни. Її взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Предмет і методологія дослідження	Знання мети, завдань та функцій ІЕЕД, основних підходів до періодизації етапів розвитку суспільства	Аналізувати основні підходи до періодизації етапів розвитку суспільства	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Можливість проводити самостійні наукові дослідження, пов'язані з проблемами економічного розвитку провідних країн світу і України на різних етапах
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій					
Здатність проводити аналіз процесів господарювання первісної доби та виявляти причини та наслідки розпаду первісної господарської системи	Основні риси господарства первісної доби. Господарство первісних племен на території України	Знання основних рис первісного суспільства та основних причин його розпаду	Аналізувати, визначати тенденції та напрями економічного розвитку первісної доби	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Подавати результати самостійних наукових досліджень щодо актуальних проблем історії економіки і економічної думки у формі звіту, статті, доповіді

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій					
Здатність аналізувати фази еволюції та варіації розвитку рабовласницького господарства, виявляти причини занепаду рабовласницької системи і давати порівняльний аналіз економічних поглядів представників економічної думки Стародавнього Сходу й Античного світу	Особливості рабовласницької системи у країнах Стародавнього Сходу та країнах античного світу. Загальна характеристика економічної думки Стародавнього світу	Знання основних рис рабовласницького суспільства та причин його розпаду. Знання загальної характеристики економічної думки Стародавнього світу	Аналізувати, визначити тенденції й напрями економічного розвитку доби рабовласництва; проводити порівняльний аналіз економічних поглядів Античного світу та Стародавнього Сходу, визначаючи їх позитивні та негативні сторони	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Подавати результати самостійних наукових досліджень щодо актуальних проблем історії економіки і економічної думки у формі звіту, статті, доповіді
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя					
Здатність проводити аналіз канонізму, давати науково-обґрунтовану оцінку основних етапів розвитку феодального господарства у країнах Західної Європи та виявляти причини розпаду феодальної системи	Основні риси та періодизація феодального господарства у Західній Європі. Економічні причини і наслідки ВГВ. Загальні риси економічної думки доби Середньовіччя	Знання основних рис феодального суспільства та причин його розпаду. Знання загальної характеристики економічної думки епохи Середньовіччя	Аналізувати, визначити тенденції та напрями економічного розвитку в епоху феодалізму; проводити порівняльний аналіз економічних поглядів представників раннього та пізнього канонізму	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Подавати результати самостійних наукових досліджень щодо актуальних проблем історії економіки і економічної думки у формі звіту, статті, доповіді

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації					
Здатність давати науково-обґрунтовану оцінку раннього та пізнього меркантилізму, аргументовано робити висновки щодо економічних процесів у країнах Європи і розуміти загальні тенденції ринкових відносин країн європейської цивілізації	Меркантилізм як основна економічна політика держави в період становлення ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації. Характеристика процесу сервісного нагромадження капіталу, його джерела, методи та результати (на прикладі Англії). Особливості мануфактурного періоду в країнах Західної Європи. Мануфактура та її типи. Характерні риси мануфактурного періоду в Україні	Знання джерел, методів та наслідків первісного накопичення капіталу у країнах Західної Європи. Знання основних положень теорії меркантилізму	Аналізувати, визначити тенденції та напрями економічного розвитку в епоху формування ринкової економіки; проводити порівняльний аналіз економічних поглядів представників раннього та пізнього меркантилізму	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Продовжувати навчання, яке значною мірою буде автономним і самостійним
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)					
Здатність аналізувати умови та наслідки промислової революції, аргументовано робити висновки щодо значення	Сутність промислового перевороту, його умови та наслідки. Особливості промислової революції в різних країнах	Знання джерел, методів та наслідків промислового перевороту у країнах Західної Європи.	Аналізувати, визначити тенденції та напрями економічного розвитку в епоху промислового перевороту; проводити	Зрозуміло і неупереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Продовжувати навчання, яке значною мірою буде автономним і самостійним

1	2	3	4	5	6
промислового перевороту у подальшому розвитку Європи та США і робити аналіз економічних поглядів представників класичної школи політичної економії, визначаючи їх позитивні та негативні риси	(Англія, Франція, США та Німеччина). Теоретичне обґрунтування основних засад ринкового господарства в економічній думці	Знання основних положень КШПЕ	порівняльний аналіз економічних поглядів представників КШПЕ		
Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)					
Здатність аналізувати особливості другої НТР, виявляти структурні зміни в економіках провідних країн світу в останній третині XIX – на початку XX ст. та економічні причини Першої світової війни, а також розуміти основні напрямки розвитку економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Прогрес науки, техніки і технології виробництва у другій половині XIX – на початку XX ст. Технічна революція, її наслідки. Структурні зміни в економіці провідних країн світу протягом останньої третини XIX – на початку XX ст. Економічні причини Першої світової війни. Особливості розвитку західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Знання особливостей економічного розвитку провідних країн світу наприкінці XIX – початку XX ст. Знання основних положень теорії марксизму, маржиналізму та історичної школи	Аналізувати, визначати тенденції й напрями економічного розвитку наприкінці XIX – початку XX ст.; проводити порівняльний аналіз економічних поглядів представників марксизму, маржиналізму та історичної школи	Взаємодіяти у групі в ході вирішення сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)					
Здатність аналізувати причини та наслідки промислового перевороту у Східній Україні, робити порівняльний аналіз соціально-економічних реформ у Східній та Західній Україні та давати науково обґрунтовані оцінки досягнення економічної думки в Україні XIX – початку XX ст.	Промисловий переворот та аграрні реформи в Україні. Індустріалізація в Україні: монополії, біржі, акціонерні товариства. Столипінська аграрна реформа і її здійснення на Україні. Основні напрями економічної думки	Знання особливостей економічного розвитку на економічної думки України у XIX ст.	Розуміти будь-яку економічну ситуацію і власне місце в ній, а головне – не боятися приймати оптимальні рішення, якщо потрібно інноваційного характеру, спираючись на здобутки світової та вітчизняної думки	Зрозуміло і не упереджено доносити отримані знання, а також власні обґрунтовані висновки	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)					
Здатність аналізувати тенденції та рівень економічного розвитку країн Європейської цивілізації та робити порівняльний аналіз шляхів виходу зі світової економічної кризи провідних країн світу і давати науково обґрунтовані оцінки досягненням економічної думки	Економічні наслідки Першої світової війни та стабілізація світового господарства. Світова економічна криза 1929 – 1933 рр. XX ст.: причини виникнення та шляхи виходу. "Старий" американський інституціоналізм: ідейно-теоретичні основи та напрями. Теоретична система та економічна програма Дж. М. Кейнса	Знання причин та наслідків світової економічної кризи 1929 – 1933 рр. Знання основних положень кейнсіанства	Формулювати власні рекомендації щодо реалізації з урахуванням специфіки традиційних особливостей соціально-економічної системи України	Взаємодіяти у групі при вирішенні сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі

1	2	3	4	5	6
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)					
Здатність робити порівняльний аналіз розвинутих країн Європи та коментувати соціально-економічні процеси, що відбуваються у світовій економіці й давати науково обґрунтовані оцінки	Економічні наслідки Другої світової війни. План Маршалла. Прискорений розвиток Німеччини: причини і наслідки	Знання особливостей економічного розвитку країн Західної Європи та США у другій половині ХХ ст. Знання основних положень теорії монетаризму та неолібералізму	Розуміти будь-яку економічну ситуацію і власне місце в ній, а головне – не боятися приймати оптимальні рішення, якщо потрібно інноваційного характеру, спираючись на здобутки світової та вітчизняної думки	Взаємодіяти у групі при вирішенні сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі
Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)					
Здатність визначати і аналізувати тенденції і напрями економічного розвитку в період кінця ХХ – початку ХХІ ст. і давати науково обґрунтовану оцінку досягненням сучасної економічної думки	Глобалізаційні процеси в світовій економіці та їх наслідки. Еволюція ринкової економічної теорії на сучасному етапі: різноманітність тенденцій	Знання особливостей економічного розвитку країн Європи та США у кінці ХХ – початку ХХІ ст. Знання основних сучасних економічних теорій	Розуміти будь-яку економічну ситуацію і власне місце в ній, а головне – не боятися приймати оптимальні рішення, якщо потрібно інноваційного характеру, спираючись на здобутки світової та вітчизняної думки	Взаємодіяти у групі при вирішенні сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці					
Здатність аналізувати тенденції та рівень розвитку України в умовах радянської економічної системи та давати обґрунтовані оцінки економічним процесам, що відбувалися у цей період	Економічні експерименти більшовиків в Україні: "воєнний комунізм" та НЕП. Сталінська індустріалізація в Україні: хід, особливості та наслідки. Повоєнна відбудова економіки України та її господарський розвиток в 50 – 60-ті рр. XX ст.	Знання особливостей економічного розвитку та економічної думки України у складі СРСР	Формулювати власні рекомендації щодо реалізації з урахуванням специфіки традиційних особливостей соціально-економічної системи України	Взаємодіяти у групі при вирішенні сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст. – на початку XXI ст.)					
Здатність визначати та аналізувати тенденції і напрями економічного розвитку України у 90-ті рр. XX ст. – на початку XXI ст.	Економічна політика та реформи в Україні в XX ст. Особливості розвитку економіки України на початку XXI ст.	Знання особливостей економічного розвитку України наприкінці 90-х рр. XX ст. та у перше десятиліття XXI ст.	Формулювати власні рекомендації щодо реалізації з урахуванням специфіки традиційних особливостей соціально-економічної системи України	Взаємодіяти у групі при вирішенні сучасних економічних проблем	Самостійно приймати рішення у сучасному турбулентному середовищі

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	10
4. Структура навчальної дисципліни.....	18
5. Теми та плани семінарських занять.....	20
6. Теми практичних занять	21
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами	23
7. Самостійна робота.....	26
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	30
8. Індивідуально-консультативна робота	36
9. Методи навчання	37
10. Методи контролю	39
11. Розподіл балів, які отримують студенти	43
12. Рекомендована література.....	52
12.1. Основна.....	52
12.2. Додаткова.....	54
12.3. Інформаційні ресурси	58
Додатки.....	59

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ"
для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач **Сапрун** Галина Григорівна

Відповідальний за видання *І. П. Отенко*

Редактор *М. А. Ковальчук*

Коректор *М. А. Ковальчук*

План 2016 р. Поз. № 3 ЕВ. Обсяг 67 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*